

osrednje kurjave, železne peči z okriljem, ali pa lončene peči, in pa primerna sredstva za stalno prezračevanje.

Vse javne avstrijske ljudske šole imajo 39900 razrednic in sicer 15176 po mestih in trgih, 24.724 po deželi, 279 delarn, namreč 210 po mestih in trgih, 69 po deželi; 250 risarn, 227 po mestih in trgih in 23 po deželi; 1093 telovadnic, in sicer 821 po mestih in trgih in 272 po deželi; 7965 odprtih telovadnih prostorov, od teh 1628 po mestih in trgih, 6337 po deželi; po 17865 šolah, in sicer po 3194 v mestih in 14171 po deželi, se kuri v pečeh; po 187 (165 po mestih in trgih, 22 po deželi) z zrakom); po 69 (44 po mestih in trgih, 25 po deželi) z vodo; 6870 šol (1866 po mestih in trgih in 5004 po deželi) ima priprave za ventiliranje zraka; 10751 (1537 po mestih in trgih in 9214 po deželi) pa ne.

Na Kranjskem je 550 razrednic in sicer 155 po mestih in trgih, 395 po deželi, posebej pa v glavarstvu postojinskem 60, kočevskem 55, logaškem 52, kranjskem in krškem po 50, ljubljanske okolice 46, kamniškem 45, novomeškem 42, ljubljanskem in litijskem po 40, radovljiškem 37 in črnomaljskem 33.

Največ šolskih sob pride torej na vsako javno šolo v Ljubljani, namreč po 2·35, v logaškem glavarstvu po 2·17, v krškem po 2·0, v litijskem po 1·74, v črnomaljskem po 1·73, v postojinskem po 1·67, v okolici ljubljanski po 1·59, v kočevskem po 1·58, v radovljiškem po 1·48, v kranjskem po 1·47, v kamniškem po 1·36, v novomeškem po 1·35, na Kranjskem sploh po 1·72, v Avstriji sploh po 2·26. **E. Lah.**

(Dalje prih.)

Književnost.

Zgodovinske povesti za meščanske šole, II. stopnja. Sestavil Ivan Vrhovec, c. kr. profesor. Vezana knjiga stane 50 kr. Omenjeno, 84 strani obsejajočo knjižico, založili in tiskali so Blaznikovi nasledniki v Ljubljani. V starih oddelkih nam podaja g. pisatelj najprvo zgodovinski pregled najznamenitejših dogodkov starega veka, kateremu sledé zgodovinske povesti iz srednjega, novega in najnovejšega veka.

Prvi oddelek obravnava prav na kratko še jederkat zgodovino starega veka in služi v ponavljanje dotične učne tvarine, katere so se učenci učili že v prejšnjem letu. Za tem oddelkom se vrstijo povesti iz srednjega in novega veka, vendar se posebno uvažuje srednji vek, kateri obsega 26 zgodovinskih povestij; natančnejši opis novega in najnovejšega veka s posebnim oziranjem na zgodovino avstrijsko-ogerske države pa spada po učnih črtežih v „tretjo stopnjo“. Zraven povestij najdemo v tej knjižici tudi na različnih mestih otroškemu umu prikladne odlomke iz kulturne zgodovine. Pri nekaterih „zgodovinskih povestih“ se ozira g. pisatelj tudi na preteklost slovenskega naroda, k čemur hode v „tretji stopnji“ še več prilike.

Zgodovinske povesti so pisane mikavno in živo ter se bodo gotovo priljubile otroškemu srcu. Tudi ima knjižica nekaj prav ličnih podob, ki pouk posebno oživljajo. Želeli

bi pa več takih podob, ker tudi učencem zelo ugajajo. Knjižica je že odobrena po visokem ministerstvu za uk in bogočastje ter jo učiteljem in učencem prav toplo priporočamo.

Fr. Orožen.

Osnovni nauki iz fizike in kemije za meščanske šole. V treh stopnjah. Spisal Andrej Senekovič, c. kr. gimn. ravnatelj. II. stopnja. V berilo je vtisnjenih 62 slik. Cena vezani knjigi 60 kr. V Ljubljani. Tiskala in založila Ig. pl. Kleinmayr & Fed. Bamberg. 1894. — (Več o tej knjigi v jedni prihodnjih številkih. — *Ured.*)

Krščanski nauk za prvence. (Prvo in drugo šolsko leto.) Sestavil Simon Zupan, katehet. Šesti natis. Z dovoljenjem visokočastitega knezoškofijstva. Velja vezan 10 kr. V Ljubljani 1894. Založila „Katoliška bukvarna“ — Tisk „Katoliške tiskarne“ v Ljubljani.

Pouk o črtežih (planih). Spisal in z 59 podobami pojasnil Jos. Bezlaj, meščanski učitelj in c. kr. okrajni šolski nadzornik v Krškem. Drugi pomnoženi natis. V Celji, 1894. Založilo „Pedagogičsko društvo v Krškem“. Natisnil Drag. Hribar v Celji. — Knjiga ima pet oddelkov in sicer: I. O situacijskih črtežih. II. Stavbarski črteži. III. Nekoliko naukov o senci. IV. Nekaj o barvah. V. O perspektivi; pridejani so ji „Znanstveni izrazi“ in tri risarske priloge, katere vsebino knjige natančneje pojasnjujejo. Knjiga se sama najbolj priporoča, ker je v prav kratkem času izšla že v drugem natisu in jo je spisal učitelj-strokovnjak.

L i s t e k.

Kaj je učitelj?

V prvej številki letošnjega „Popotnika“ izrazil se je naš štajerski tovariš Stukelj, da bi nam hotel napisati definicijo „Kaj je učitelj?“ — ko bi imel humoristiško žilo.

No — jaz se nisem pretipal, tudi se nisem dal družim pretipavati, imam li humoristiško žilo ali ne. Ker se pa od nas zahteva dandanes toliko najraznovrstnejših opravil, ki nam izvabljajo čestokrat nasmeš iz ust, premišljeval sem, kaj je prav za prav učitelj.

Šolski zakoni zahtevajo od učitelja, da naj bode uzor v šoli, v družini, v občini, on bodi uzoren na očitem in na skrivnem. Noben korak, ki ga storiš, nobena beseda, ki jo izustiš, naj ne bode brez haska za občni blagor. Učitelj delaj kot mravlja od zore do mraka, liči in blaži mlada otroška srca, da postanejo kedaj iz šibkih bitij rabni in vestni državljani. Zares vzvišen poklic!

Kaj je učitelj? Rosegger pravi, da je naš stan isti stan, ki v sredini naroda živeč, vsled izkušenj izobražen, za bodočnost deluje, veliko stori, stan, ki je jako važen, pa slabo plačan, stan — za katerega se malo kedo mení.

Prav je pogodil Rosegger, govoril nam je iz srca, a za definicijo so besede njegove predolge, in zato menim, da je najumestnejša definicija, kar sem jih kedaj slišal: „Učitelj je „ein Mädchen für Alles!“

Da podkrepim to definicijo, naj pokažem učitelja v njegovem raznem poslovanji.

Male, še na pol razvite učenčke, pri katerih bi imela čestokrat še največ opravila pestunja, pripeljejo matere na naše univerze. — Dobro poznaš otroške potrebe, zato jim pa hitiš, takoj ko k sapi prideš, dopovedati o necem gotovem kraju in — glej — precej se prepričaš, da nisi govoril brez potrebe, kajti — takoj se ti oglasi deček, ki ti pové na vsa usta, zakaj da mu ni obstanke v klopi ter ga vleče srce le vunkaj.

„Malo prezgodaj je še, ljubček moj, vsaj smo komaj odmolili“, praviš mu ljubeznjivo; „pa naj bode za danes. Ali veš, kam imaš iti?“ „O ja, vsaj vem“, odgovori ti samosvestno.

Maliček se okorno dvigne iz klopi, menca in stopica proti durim, ondi se steza in steza, da slednjič kljuko srečno doseže, potem pa vleče — krčevito vleče, a vrata se mu le ne odpro. Že se mu obraz zbira v gube, ki ne pomenjajo radosti — tu pa stopiš sam

bi pa več takih podob, ker tudi učencem zelo ugajajo. Knjižica je že odobrena po visokem ministerstvu za uk in bogočastje ter jo učiteljem in učencem prav toplo priporočamo.

Fr. Orožen.

Osnovni nauki iz fizike in kemije za meščanske šole. V treh stopnjah. Spisal Andrej Senekovič, c. kr. gimn. ravnatelj. II. stopnja. V berilo je vtisnjenih 62 slik. Cena vezani knjigi 60 kr. V Ljubljani. Tiskala in založila Ig. pl. Kleinmayr & Fed. Bamberg. 1894. — (Več o tej knjigi v jedni prihodnjih števil: — *Ured.*)

Krščanski nauk za prvence. (Prvo in drugo šolsko leto.) Sestavil Simon Zupan, katehet. Šesti natis. Z dovoljenjem visokočastitega knezoškofijstva. Velja vezan 10 kr. V Ljubljani 1894. Založila „Katoliška bukvarna“ — Tisk „Katoliške tiskarne“ v Ljubljani.

Pouk o črtežih (planih). Spisal in z 59 podobami pojasnil Jos. Bezlaj, meščanski učitelj in c. kr. okrajni šolski nadzornik v Krškem. Drugi pomnoženi natis. V Celji, 1894. Založilo „Pedagogičsko društvo v Krškem“. Natisnil Drag. Hribar v Celji. — Knjiga ima pet oddelkov in sicer: I. O situacijskih črtežih. II. Stavbarski črteži. III. Nekoliko naukov o senci. IV. Nekaj o barvah. V. O perspektivi; pridejani so ji „Znanstveni izrazi“ in tri risarske priloge, katere vsebino knjige natančneje pojasnjujejo. Knjiga se sama najbolj priporoča, ker je v prav kratkem času izšla že v drugem natisu in jo je spisal učitelj-strokovnjak.

L i s t e k.

Kaj je učitelj?

V prvej številki letošnjega „Popotnika“ izrazil se je naš štajerski tovariš Stukej, da bi nam hotel napisati definicijo „Kaj je učitelj?“ — ko bi imel humoristiško žilo.

No — jaz se nisem pretipal, tudi se nisem dal družim pretipavati, imam li humoristiško žilo ali ne. Ker se pa od nas zahteva dandanes toliko najraznovrstnejših opravil, ki nam izvabljajo čestokrat nasmeš iz ust, premišljeval sem, kaj je prav za prav učitelj.

Šolski zakoni zahtevajo od učitelja, da naj bode uzor v šoli, v družini, v občini, on bodi uzoren na očitem in na skrivnem. Noben korak, ki ga storiš, nobena beseda, ki jo izustiš, naj ne bode brez haska za občni blagor. Učitelj delaj kot mravlja od zore do mraka, liči in blaži mlada otroška srca, da postanejo kedaj iz šibkih bitij rabni in vestni državljani. Zares vzvišen poklic!

Kaj je učitelj? Rosegger pravi, da je naš stan isti stan, ki v sredini naroda živeč, vsled izkušenj izobražen, za bodočnost deluje, veliko stori, stan, ki je jako važen, pa slabo plačan, stan — za katerega se malo kedo mení.

Prav je pogodil Rosegger, govoril nam je iz srca, a za definicijo so besede njegove predolge, in zato menim, da je najumestnejša definicija, kar sem jih kedaj slišal: „Učitelj je „ein Mädchen für Alles!“

Da podkrepim to definicijo, naj pokažem učitelja v njegovem raznem poslovanji.

Male, še na pol razvite učenčke, pri katerih bi imela čestokrat še največ opravila pestunja, pripeljejo matere na naše univerze. — Dobro poznaš otroške potrebe, zato jim pa hitiš, takoj ko k sapi prideš, dopovedati o necem gotovem kraju in — glej — precej se prepričaš, da nisi govoril brez potrebe, kajti — takoj se ti oglasi deček, ki ti pové na vsa usta, zakaj da mu ni obstanke v klopi ter ga vleče srce le vunkaj.

„Malo prezgodaj je še, ljubček moj, vsaj smo komaj odmolili“, praviš mu ljubeznjivo; „pa naj bode za danes. Ali veš, kam imaš iti?“ „O ja, vsaj vem“, odgovori ti samosvestno.

Maliček se okorno dvigne iz klopi, menca in stopica proti durim, ondi se steza in steza, da slednjič kljuko srečno doseže, potem pa vleče — krčevito vleče, a vrata se mu le ne odpro. Že se mu obraz zbira v gube, ki ne pomenjajo radosti — tu pa stopiš sam

bližje, odpres ter pokažeš ob jednom vsem učencem, kako imajo storiti, da se bodo vrata lahko odpirala. A vkljub temu bodeš vrataril še mnogo mnogokrat!

Učenca, ki se je bil podal na toli važen opravke, le ni nazaj — in ga ni. „Se mu vender ni kaj pripetilo?“ — misliš si ter stopiš vunkaj, kjer ga zagledaš v sredi veže s kislim obrazom. „No, kaj pa ti je? prashaš ga. „Ne vem kje je s“ zakremži se ti.

Seveda, tu so duri v kuhinjo, v jedilno shrambo, v podstrešje i. t. d. — ni čuda, da si ni zapomnil, pokažeš torej osebno njemu in še ostalim pot do stranišča, da bode poslej mir.

Drugi učenec pa se je želodcu zameril, radi tega se mu ta upira, vije in privzdiguje, da slednjic srečno privzdigne ter vsaj šoli pokaže, s čim ga je bil njegov gospodarček razžalil. Brž skočiš vunkaj — postrežnice ni blizo — pa sežeš sam po pehar žaganja, vrneš se urno, ter potreseš isto „kar ni za uživat“ — četudi ti nos v stran siliš.

Onega boli glava, tega zob nadleguje, še drugega celo trga, ta pa se že kar krivi, tako ga po trebuhu šéplje. Povsodi tiplji, pogovarjaj, tolaži!

„Zima prikima“ in ž njo dobajajo mnogokrat učenci več kot preveč zavarovani pred burjo in mrazom. Dve, tri sukneje drugo vrh druge — zapete in privezane — pa mati so rekli, da jih v šoli ne sme sleči, pa stoji revež s kapo v roci poleg klopi kot „nabasan Marka!“ Na tvoj ukaz pričenuja sukneje slučiti, pa kaj — ko se komaj giblje! — Da se čas ne trati — pomagáš mu sam. — Zopet tega pa v noge zebe, da se ubožčku kot orehi debele solze udirajo po razzeblem lici. — „Sezuj mu čevlje, Janezek, sezuj!“ ukažeš hitro. Janezek vleče in vleče, napenja se, da se mu obraz rudeči — vzdihavata in stokata pa oba, — a ubuvalo noče raz nogo. Prijeti moraš že sam, da mu pomoreš; po šoli pa zopet pazi, da ne pojde bos domov.

Pa še drugi čakajo na te s prošnjami: „prosim, dajte mi sukno zapet“ — „dajte mi torbo pripet“ — „dajte mi vrat obezat“ — „dajte mi „koctihel“ zavezat“ i. t. d. — Povsodi pomagaj, pa vedno prijazno, ljubeznjivo — vsaj so še novinečki. — In kako spretnost zadobi učitelj na deželi v vseh teh pestunjskih opravilih! —

Srečno jih pripraviš v vežo, kjer jih uvrstiš. So vsi? — Ne — še jeden teče. „O jej — o jej, moje marele pa ni nikjer!“ — zajoče ti nasproti. „Le nikar precej jokaj, takoj jo hova dobila“, potolažiš ga, poiščeš dežnik, pa vprašaš še vse ostale: „Imate vsak svoj dežnik — svojo marelo?“ „Ne — jast je še nimam“, oglasi se ti naglo Tonček. „Pa si jo prinesel seboj v šolo?“ O ne, prosim mi pa vi eno posodite, če vočte!“ — odgovori ti v prisrčnej priprostosti svoje. „Prav žal mi je, Tonček, pa sem že vse zjutraj razdal“, zasmeeš se ter „z Bogom“ — jih odsloviš. „Z Bogom“ odmeva ti iz mladih grl ter roj se veselo vsiplje na cesto, ti pa se zadovoljno oddahneš, češ: Odpravil sem jih za danes!

(Dalje prih.)

Č.

Naši dopisi.

Kar dá nam, vzame bežni čas
Spomine same zvesto pušča v nas.

Iz litijskega okraja. († Miroslav Plesničar.) Nemila smrt pač ne bode nehala pobirati mož iz naših vrst. Mesec za mescem se oglašajo žalostne vesti, kako ginejo naroda učitelji. In sedaj je zopet pokosila bela žena učitelja Miroslava Plesničarja. Miroslav je bil rojen v Čepovanu na Goriškem leta 1873., kjer je njega oče ta čas služboval kot c. kr. gozdar. Srednje šole je obiskoval pokojnik v Gorici in ker si je slednjic izbral učiteljski stan je odisel na c. kr. pripravnico v Koper. Tu je takoj pokazal, da bode marljiv učitelj, ker se je z največjo marljivostjo poprijel učenja. Leta 1892. je prebil zrelostno preskušnjo z dobrim vspehom. Na počitnice je hodil zadnja leta v Idrijo k svo-